

Συμβουλίου της Επικρατείας: 3250/96, (Τμήμα Α, 7μελές)

Πηγή: Ε.Δ.Κ.Α. ΛΗ/96 σελ. 482

Ο Καν. Ε.Ο.Κ. 1408/1971 δεν αποκλείει την εφαρμογή ευνοϊκότερων διατάξεων προγενέστερων διμερών συμβάσεων κοινωνικής ασφάλισης.

Κατά την ελληνοβελγική σύμβαση, δεν συνεκτιμάται η επαγγελματική νόσος που επήλθε στο Βέλγιο με κοινή νόσο που εμφανίζεται στην Ελλάδα.

Κατ' εφαρμογή του Καν. Ε.Ο.Κ. 1408/71 συνεκτιμάται η προϋπάρχουσα κοινή ή επαγγελματική νόσος που επήλθε σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να κριθεί, σύμφωνα με τη νομοθεσία του Ι.Κ.Α., αν εκείνος που ασφαλίστηκε στο Ι.Κ.Α με προϋπάρχουσα πάθηση, που όμως δεν τον εμπόδιζε να εργαστεί, κατέστη ανάπηρος με την πάροδο του χρόνου και την μεταβολή των συνθηκών στην αγορά εργασίας, μολονότι δεν επιδεινώθηκε η προϋπάρχουσα πάθησή του ούτε εμφανίστηκαν νέες παθήσεις.

Πρόεδρος: Δ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

Εισηγητής: Δ. ΜΠΡΙΟΛΑΣ

Δικηγόροι: Αναστ. Καραμάνος, Γ. Σκαντζής

2. Επειδή με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της απόφασεως 218/1983 του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Χαλκίδας, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή του αναιρεσιόντος κατά της 11/18-1-1983 αποφάσεως της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Υποκαταστήματος ΙΚΑ Χαλκίδας και κρίθηκε ότι αυτός δεν δικαιούται παροχών αναπηρίας από το ΙΚΑ, ούτε βάσει της ελληνοβελγικής συμβάσεως κοινωνικής ασφαλείας, που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 3870/1958, ούτε βάσει των διατάξεων του Κανονισμού Ε.Ο.Κ. 1408/1971, ούτε βάσει των διατάξεων της νομοθεσίας του ΙΚΑ εφαρμοζομένων αμιγώς.

3. Επειδή η υπόθεση εισάγεται στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος μετά την 2395/1993 απόφαση αυτού υπό πενταμελή σύνθεση.

4. Επειδή η από 1ης Απριλίου 1958 ελληνοβελγική σύμβαση κοινωνικής ασφαλείας, κυρωθείσα με το Ν.Δ. 3870/1958 (φ. 179 Α'), όπως τροποποιήθηκε με τη νεότερη από 27 Σεπτεμβρίου 1967 σύμβαση μεταξύ των αυτών Χωρών, κυρωθείσα με το Ν.Δ. 162/1969 (φ. 83 Α'), στο κεφάλαιο 2 του μέρους ΙΙ αυτής υπό τον τίτλο "ασφάλισης αναπηρίας" προβλέπει τα εξής : άρθρο 8: "Παράγραφος 1. Δια τους μισθωτούς ή τους προς αυτούς εξομοιούμενους Έλληνες ή Βέλγους, οίτινες υπήχθησαν διαδοχικώς ή αλληλοδιαδοχώς εις τας δύο συμβαλλομένας χώρας εις εν ή πλείονα συστήματα ασφαλίσεως αναπηρίας, αι περίοδοι ασφαλίσεως, αι διανυθείσαι υπό τα συστήματα ταύτα, ή αι περίοδοι αι αναγνωρισθείσαι δυνάμει των εν λόγω συστημάτων ως ισοδύναμοι προς περιόδους ασφαλίσεως, συνυπολογίζονται, λαμβανομένων υπ' όψιν των εν άρθρω 5 τιθεμένων κανόνων, υπό τον όρον ότι δεν συμπίπτουν χρονικώς μεταξύ των, τόσον δια την θεμελίωσιν του δικαιώματος παροχών εις χρήμα ή εις είδος, όσον και δια την διατήρησιν ή ανάκτησιν του δικαιώματος τούτου. Παράγραφος 2. Αι χρηματικά παροχαί της ασφαλίσεως αναπηρίας υπολογίζονται συμφώνως προς τας διατάξεις της νομοθεσίας, ήτις είχαν εφαρμογήν κατά τον χρόνον της διακοπής της εργασίας υπό του ενδιαφερομένου συνεπεία της αναπηρίας και βαρύνουν τον αρμόδιον κατά τους ορισμούς της νομοθεσίας ταύτης οργανισμόν. Παράγραφος 3. Εν τωσούτω, εάν, κατά την διάρκειαν της εργασίας συνεπεία της αναπηρίας, ο ανάπηρος, ο υπαχθείς προηγουμένως εις τι σύστημα ασφαλίσεως αναπηρίας εν τη ετέρα χώρα, δεν είχεν αποκτήσει την ιδιότητα του ησφαλισμένου εις το έδαφος της χώρας ένθα επήλθεν η διακοπή της εργασίας, λαμβάνει παρά του αρμοδίου οργανισμού της άλλης χώρας τας χρηματικάς παροχάς της Νομοθεσίας της χώρας ταύτης, εφ' όσον πληροί τας προϋποθέσεις ταύτης, συνυπολογιζομένων των περιόδων ασφαλίσεως. Η διάταξις αύτη δεν εφαρμόζεται εάν η αναπηρία οφείλεται εις ατύχημα". Άρθρο 9 : Κατά παρέκκλισιν των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρ. 8, τα δικαιώματα παροχών της ασφαλίσεως αναπηρίας των μισθωτών των απασχοληθέντων εις ορυχεία εν Βελγίω και Ελλάδι προσδιορίζονται συμφώνως προς τους ορισμούς της παρ. 4 του άρθρ. 14 και του άρθρ. 17, εάν, συνυπολογιζομένου του χρόνου ασφαλίσεως, πληρούν οι εν λόγω μισθωτοί τας προϋποθέσεις τας προβλεπομένας υπό της ειδικής βελγικής νομοθεσίας περί συντάξεων εργατών μεταλλευτών και προς τούτους εξομοιούμενων και εφ'

όσον αι περίοδοι ασφαλίσεως εις εκάστην των δύο χωρών καλύπτουν, τουλάχιστον το έν έτος το προβλεπόμενον εις την εν λόγω παρ. 4". Περαιτέρω στα άρθρα 14 έως 17 της εν λόγω συμβάσεως καθορίζονται οι κανόνες συνταξιοδοτήσεως λόγω γήρατος και θανάτου δια συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως που διανύθηκαν σε κάθε μία από τις συμβαλλόμενες Χώρες, ενώ στο κεφάλαιο 6 υπό τον τίτλο "Επαγγελματικά ασθένεια" ορίζονται τα εξής : Άρθρο 22: "Αι αιτήσεις παροχών επί θεμάτων επαγγελματικών ασθενειών θα παραλαμβάνονται εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος διαμένει εις χώραν ετέραν εκείνης ήτις θεωρείται υποχρεωμένη να αναλάβη το βάρος των παροχών, υπό του αντιστοίχου ασφαλιστικού οργανισμού της άλλης χώρας. Αύται δέον να προσάγονται εντός των προθεσμιών των προβλεπομένων υπό της νομοθεσίας της χώρας, ήτις θεωρείται οφειλέτις και να διεκπεραιώνονται υπό του παραλαβόντος την αίτησιν οργανισμού καθ' ον τρόπον ορίζει η νομοθεσία της χώρας ταύτης". Άρθρο 23 : (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 της συμβάσεως της 27 Σεπτεμβρίου 1967 (Ν.Δ. 162/1969) : Παράγραφος 1 Δια την εκτίμησιν του βαθμού της διαρκούς ανικανότητος της οφειλομένης εις εργατικόν ατύχημα ή εις επαγγελματικήν ασθένειαν, εν σχέσει προς την βελγικήν ή ελληνικήν νομοθεσίαν, τα εργατικά ατυχήματα ή αι επαγγελματικά ασθένεια αι επελθούσαι προγενεστέρως, υπό την νομοθεσίαν της ετέρας χώρας, λαμβάνονται υπ' όψιν ως εάν είχαν επέλθη υπό την νομοθεσίαν του πρώτου Κράτους. Παράγραφος 2 Όταν, εις περίπτωσιν επιδεινώσεως επαγγελματικής ασθενείας, ο εργαζόμενος ο οποίος έτυχε ή δικαιούται αποζημιώσεως λόγω επαγγελματικής ασθενείας δυνάμει της νομοθεσίας της μιας των συμβαλλομένων χωρών προβάλλει, δι' επαγγελματικήν ασθένειαν της αυτής φύσεως, δικαιώματα επί παροχάς δυνάμει της νομοθεσίας της άλλης χώρας, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες. α) εάν ο εργαζόμενος δεν επραγματοποίησεν επί του εδάφους της τελευταίας ταύτης χώρας απασχόλησιν δυναμένην να προκαλέση την επαγγελματικήν ασθένειαν ή να επιδεινώση ταύτην, ο οργανισμός εις όν υπάγεται της πρώτης χώρας υποχρεούται να αναλάβη το βάρος των παροχών δυνάμει της ίδιας αυτού νομοθεσίας, λαμβανομένης υπ' όψιν της επιδεινώσεως. β) εάν ο εργαζόμενος επραγματοποίησεν τοιαύτην απασχόλησιν επί του εδάφους της τελευταίας ταύτης χώρας, ο οργανισμός εις όν υπάγεται της πρώτης χώρας υποχρεούται να χορηγήσῃ τας παροχάς δυνάμει της ίδιας αυτού νομοθεσίας μή λαμβανομένης υπ' όψιν της επιδεινώσεως. Ο οργανισμός εις όν υπάγεται της ετέρας χώρας χορηγεί εις τον εργαζόμενον το συμπλήρωμα ούτινος το ποσόν καθορίζεται κατά την νομοθεσίαν της δευτέρας ταύτης χώρας και αντιστοιχεί εις την επαύξησιν του ποσοστού ανικανότητος προς εργασίαν".

5. Επειδή από τις ανωτέρω διατάξεις της ελληνοβελγικής συμβάσεως συνάγεται ότι η συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο μισθωτών που εργάσθησαν στην Ελλάδα και στο Βέλγιο και υπήχθησαν στην ασφάλιση των αντιστοίχων ασφαλιστικών οργανισμών, διέπεται από τη νομοθεσία της Χώρας όπου επήλθε η διακοπή της εργασίας συνεπεία της αναπηρίας. Η Χώρα αυτή υποχρεούται, προκειμένου να απονείμει την ασφαλιστική παροχή, να συνυπολογίσει και τις χρονικές περιόδους που ο εργαζόμενος διήνυσε σε φορέα της άλλης Χώρας, τόσο για τη θεμελίωση του δικαιώματος παροχών αναπηρίας σε χρήμα ή σε είδος, όσο και για τη διατήρηση ή ανάκτηση του δικαιώματος αυτού. Προκειμένου ειδικότερα για μισθωτούς που απασχολήθηκαν σε ορυχεία, τόσο στο Βέλγιο, όσο και στην Ελλάδα, το άρθρο 9 της ανωτέρω συμβάσεως θέτει ευνοϊκότερους κανόνες συνταξιοδοτήσεως λόγω αναπηρίας δια παραπομπής στους κανόνες που ισχύουν για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος (άρθρα 14 παρ. 4 και 17), υπό την περαιτέρω όμως προϋπόθεση ότι ο εν λόγω ασφαλισμένος πληροί όλες τις προϋποθέσεις (χρονικές και ουσιαστικές), τις οποίες προβλέπει η ειδική βελγική νομοθεσία περί συντάξεων μεταλλευτών εργατών και των προς αυτούς εξομοιούμενων (Σ.Ε. 965/76 Ολομ.). Εξ άλλου, σε περίπτωση που ο απασχοληθείς και στις δύο Χώρες ασφαλισμένος ζητεί να συνταξιοδοτηθεί λόγω αναπηρίας από επαγγελματική νόσο, κατ' αρχήν δικαιούται, σύμφωνα με το άρθρο 22 της συμβάσεως, να υποβάλει τη σχετική αίτηση στον αντίστοιχο ασφαλιστικό οργανισμό της Χώρας όπου διαμένει, ο οποίος, αν δεν φέρει αυτός το βάρος της καταβολής των παροχών, υποχρεούται να την διεκπεραιώσει στον αρμόδιο ασφαλιστικό οργανισμό της άλλης Χώρας, εφόσον η αίτηση κατατέθηκε εντός των προθεσμιών που προβλέπει η νομοθεσία της τελευταίας αυτής Χώρας. Περαιτέρω, κατά την παρ. 1 του άρθρου 23 της συμβάσεως, για την εκτίμησιν του βαθμού ανικανότητος που οφείλεται σε επαγγελματική νόσο σύμφωνα με τη νομοθεσία της μιάς Χώρας η τελευταία

λαμβάνει υπόψη και τις επαγγελματικές νόσους που επήλθαν προηγουμένως, όταν ο ασφαλισμένος υπήγετο στη νομοθεσία της άλλης Χώρας. Στην περίπτωση δε επιδεινώσεως επαγγελματικής νόσου, για την οποία ο ασφαλισμένος ελάμβανε ήδη παροχές από τη μία Χώρα, λόγω νέας απασχολήσεώς του στο έδαφος της άλλης Χώρας, η πρώτη Χώρα εξακολουθεί να φέρει, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 23, το βάρος των παροχών λόγω της μειώσεως της βιοποριστικής ικανότητας του ασφαλισμένου στο ακέραιο μεν, δηλαδή λαμβανομένης υπόψη και της επιδεινώσεως, αν η νέα απασχόληση μπορούσε να προκαλέσει την επιδείνωση της επαγγελματικής νόσου, στο βαθμό δε που σύμφωνα με τη νομοθεσία της μειώθηκε η εν λόγω ικανότητα χωρίς να ληφθεί υπόψη η επιδείνωση, αν η νέα απασχόληση δεν μπορούσε να προκαλέσει επιδείνωση της επαγγελματικής νόσου.

6. Επειδή, εξ άλλου, ο εκδοθείς από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων Κανονισμός 1408/1971 Ε.Ο.Κ. περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως σε μισθωτούς και τις οικογένειές τους, οι οποίοι διακινούνται εντός της Κοινότητας, περιλαμβανόμενος μεταξύ των πράξεων των Οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που κυρώθηκαν δυνάμει του άρθρου 2 της προσηρητημένης στην από 28 Μαΐου 1979 συνθήκη (που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 945/1979) Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Ελλάδος στις συνθήκες ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως ο κανονισμός αυτός κωδικοποιήθηκε, προβλέπει στο μεν άρθρο 2 αυτού ότι ισχύει για εργαζομένους οι οποίοι υπήχθησαν στη νομοθεσία ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών και είναι υπήκοοι ενός κράτους μέλους (. . .), στο άρθρο 4 αυτού ότι ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν, μεταξύ άλλων, στους κλάδους ασφαλίσεως παροχών αναπηρίας και παροχών από επαγγελματικές ασθένειες ή εργατικά ατυχήματα, στο άρθρο 6 ότι, στο πλαίσιο του προσωπικού και του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του, ο παρών Κανονισμός αντικαθιστά, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 7, 8 και 46 παράγραφος 4, οποιαδήποτε σύμβαση κοινωνικής ασφαλίσεως που συνδέει δύο κράτη μέλη, είτε μεταξύ τους αποκλειστικώς, είτε με τρίτα κράτη, ενώ στο άρθρο 7 αυτού ότι, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 6, εξακολουθούν να ισχύουν α) . . . β) . . . γ) οι διατάξεις των συμβάσεων κοινωνικής ασφαλίσεως που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ του ίδιου Κανονισμού. Στο εν λόγω παράρτημα ΙΙΙ, όπως τροποποιήθηκε από την ανωτέρω Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Ελλάδος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, προβλέπεται ότι εξακολουθούν να ισχύουν, κατά παρέκκλιση του άρθρου 6, οι διατάξεις των εξής άρθρων της ελληνοβελγικής συμβάσεως κοινωνικής ασφαλείας της 1ης Απριλίου 1958: 15 παρ. 2 (το οποίο ορίζει ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως για τις οποίες χορηγήθηκε σύνταξη γήρατος ή θανάτου σύμφωνα με τη νομοθεσία μιάς από τις συμβαλλόμενες χώρες υπολογίζονται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος κατά τη νομοθεσία της άλλης Χώρας), 35 παρ. 2 (το οποίο αναφέρεται στο χρόνο και τον τρόπο πληρωμής των παροχών) και 37 (που προβλέπει ότι οι διαδικασίες που ισχύουν κατά την κείμενη νομοθεσία για την πληρωμή συντάξεων εκτός της Επικρατείας εφαρμόζονται και για τους δικαιούχους παροχών δυνάμει της εν λόγω συμβάσεως). Περαιτέρω, ο αυτός ως άνω Κανονισμός στο κεφάλαιο 4 αυτού, υπό τον τίτλο "εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες" (άρθρα 52-63), καθορίζει κανόνες καταβολής παροχών σε εργαζόμενο που υπέστη εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια, ο οποίος δύναται να λάβει τις παροχές αυτές στον τόπο της κατοικίας ή διαμονής του (άρθρα 52, 54, 55), ενώ ειδικοί κανόνες ισχύουν σε περίπτωση που άσκησε δραστηριότητα δυναμένη να προκαλέσει επαγγελματική ασθένεια, όπως η σκληρογόνος πνευμονοκονίαση, στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών (άρθρο 57). Στη συνέχεια, στο άρθρο 60 του εν λόγω Κανονισμού ορίζονται τα εξής : "1. Σε περίπτωση επιδεινώσεως επαγγελματικής ασθένειας για την οποία ένας μισθωτός ή μη μισθωτός έλαβε ή λαμβάνει αποζημίωση δυνάμει της νομοθεσίας κράτους μέλους ισχύουν οι ακόλουθες διατάξεις: α) αν ο ενδιαφερόμενος, αφότου λαμβάνει τις παροχές, δεν άσκησε υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, επαγγελματική δραστηριότητα που δυνατόν να προκαλέσει ή να επιδεινώσει την εν λόγω ασθένεια, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου κράτους υποχρεούται να αναλάβει το βάρος των παροχών, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας που εφαρμόζεται από αυτόν, αφού λάβει υπόψη την επιδείνωση. β) αν ο ενδιαφερόμενος, αφότου λαμβάνει τις παροχές, έχει ασκήσει τέτοια δραστηριότητα υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, ο αρμόδιος φορέας του πρώτου κράτους μέλους υποχρεούται να αναλάβει το βάρος των παροχών

σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας που εφαρμόζεται απ' αυτόν χωρίς να λάβει υπόψη την επιδείνωση. Ο αρμόδιος φορέας του δεύτερου κράτους μέλους καταβάλλει στον ενδιαφερόμενο ένα συμπλήρωμα, το ποσό του οποίου ισούται με τη διαφορά μεταξύ του ποσού των παροχών που οφείλονται μετά την επιδείνωση και του ποσού των παροχών που θα οφείλονταν πριν από την επιδείνωση, κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας που εφαρμόζεται από αυτόν, αν η εν λόγω ασθένεια είχε επέλθει υπό τη νομοθεσία του κράτους μέλους αυτού γ) . . . ". -Τέλος, το άρθρο 61 του αυτού Κανονισμού υπό τον τίτλο "κανόνες για τη λήψη υπόψη των ιδιομορφιών ορισμένων νομοθεσιών" προβλέπει στην παρ. 5 αυτού ότι "όταν η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει ρητά ή σιωπηρά ότι τα εργατικά ατυχήματα ή οι επαγγελματικές νόσοι που συνέβησαν ή διαπιστώθηκαν προηγουμένως λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση του βαθμού ανικανότητας, την αναγνώριση του δικαιώματος σε παροχές ή τον υπολογισμό του ποσού των παροχών, ο αρμόδιος φορέας αυτού του κράτους λαμβάνει επίσης υπόψη τα εργατικά ατυχήματα ή τις επαγγελματικές νόσους που συνέβησαν ή διαπιστώθηκαν προηγουμένως υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους σαν να είχαν συμβεί ή διαπιστωθεί υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει".

7. Επειδή ο ανωτέρω Κανονισμός του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατ' αρχήν, σύμφωνα με το αναφερθέν άρθρο 6 αυτού, των διατάξεων της ως άνω ελληνοβελγικής συμβάσεως, (εκτός από τις μη έχουσες στη συγκεκριμένη περίπτωση εφαρμογή διατάξεις των άρθρων 15 παρ. 2, 35 παρ. 2 και 37 της εν λόγω συμβάσεως, οι οποίες αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού). Πλην, με την απόφαση 2397/1992 της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτό, κατ' ακολουθία της αποφάσεως του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 7ης Φεβρουαρίου 1991 υπόθεση (C-227/89), ότι ο Κανονισμός 1408/1971 δεν θίγει πλεονεκτήματα παρεχόμενα από προγενέστερη διμερή σύμβαση κοινωνικής ασφαλίσεως μεταξύ δύο κρατών μελών σε εργαζομένους που υπήχθησαν στη νομοθεσία αμφοτέρων, τα οποία είναι τυχόν ευνοϊκότερα από εκείνα που παρέχονται από τις επί μέρους διατάξεις του Κανονισμού αυτού στους εν λόγω εργαζομένους. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση ασφαλισμένου, ο οποίος εργάστηκε στο Βέλγιο και στην Ελλάδα και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής τόσο της ανωτέρω ελληνοβελγικής συμβάσεως, όσο και σε εκείνο του Κανονισμού 1408/1971, πρέπει να αναζητούνται από τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα, και σε περίπτωση αμφισβητήσεως από τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια, οι ευνοϊκότερες γι' αυτόν διατάξεις, είτε στη σύμβαση είτε στον Κανονισμό.

8. Επειδή εξ' άλλου, κατά το άρθρο 28 παρ. 2 του Α.Ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 6 παρ. 1 του Ν. 4476/1965 (Α' 103), ο ασφαλισμένος του Ι.Κ.Α. θεωρείται ανάπηρος αν, λόγω παθήσεως ή βλάβης ή εξασθενήσεως σωματικής ή πνευματικής, εξάμηνης τουλάχιστον κατά ιατρική πρόβλεψη διάρκειας, δεν δύναται να κερδίζει με εργασία που να ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνήθη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερο από το ένα τρίτο, προκειμένου για σύνταξη πλήρους αναπηρίας, των δύο τρίτων, προκειμένου για επίδομα αναπροσαρμογής ή του ημίσεος, προκειμένου για σύνταξη μερικής αναπηρίας, εκείνου που κερδίζει υγιής άνθρωπος ασκώντας το ίδιο επάγγελμα στην ίδια περιφέρεια. Κατά την έννοια δε των αυτών διατάξεων, θεωρείται ανάπηρος και εκείνος που εισήλθε στην ασφάλιση του ΙΚΑ με ορισμένη πάθηση ή βλάβη της υγείας του, η οποία μπορεί να οφείλεται και σε προϋπάρχουσα επαγγελματική νόσο και η οποία δεν εμπόδιζε αυτόν να εκτελεί την εργασία του, αν μεταγενεστέρως απολέσει τη βιοποριστική του ικανότητα υπό την ανωτέρω έννοια, είτε λόγω νέας παθήσεως ή επιδεινώσεως της παλαιάς, είτε και χωρίς να υπάρξει επιδείνωση ή εμφάνιση νέων παθήσεων, αν ο ασφαλισμένος κατέστη ανίκανος, λόγω της παρόδου του χρόνου και της μεταβολής των συνθηκών εργασίας, να κερδίζει τα αναφερθέντα κατά νόμο ποσά. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, αρμόδια να κρίνουν για την λόγω παρόδου του χρόνου και μεταβολής των συνθηκών εργασίας ανικανότητα του ασφαλισμένου είναι τα ασφαλιστικά όργανα του Ιδρύματος και, σε περίπτωση αμφισβητήσεως, τα διοικητικά δικαστήρια.

9. Επειδή στην προκειμένη περίπτωση, με την προσβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής: Ο αναιρεσείων, που γεννήθηκε το 1931, εργάστηκε στο Βέλγιο μεταξύ των ετών 1956 και 1965 ως ανθρακωρύχος βάθους και υπήχθη στην ασφάλιση Βελγικού Ασφαλιστικού

Οργανισμού, από τον οποίο λαμβάνει ειδικό επίδομα επαγγελματικής νόσου από του έτους 1967. Ακολούθως, πραγματοποίησε στην ασφάλιση του ΙΚΑ 303 ημέρες εργασίας από 1-4-1976 μέχρι 4-4-1977 απασχοληθείς ως ανειδίκευτος εργάτης σε επιχείρηση παρασκευής αεριούχων ποτών, όπου ειδικότερα μετέφερε κιβώτια προς φόρτωση ή εκφόρτωση και εκτελούσε διάφορες άλλες βοηθητικές εργασίες στο χώρο της επιχείρησης. Με την αριθ. πρωτ. 3411/4-11-1977 αίτησή του προς το Υποκατάστημα ΙΚΑ Αλιβερίου ζήτησε να συνταξιοδοτηθεί λόγω αναπηρίας με προσμέτρηση και του χρόνου ασφαλίσεως που είχε πραγματοποιήσει στο Βέλγιο. Κατόπιν αυτού παραπέμφθηκε στην Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή επαγγελματικών νόσων, η οποία με την υπ' αριθμ. 91/1978 γνωμάτευσή της, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε αίτηση θεραπείας, αποφάνθηκε ότι παρουσίαζε "πνευμονοκονίωση κατηγορίας Μ3 κατά ΒΙΤ, ήτοι νόσον επαγγελματικήν" με ποσοστό ανατομοφυσιολογικής βλάβης 50% από 4-11-1977 μέχρι 3-11-1979. Μετά τη γνωμάτευση αυτή ο Διευθυντής του Υποκαταστήματος ΙΚΑ Χαλκίδας με την 4776/7-4-1982 απόφασή του απέρριψε το αίτημα συνταξιοδότησεως του αναιρεσειόντος με την αιτιολογία ότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις, του άρθρου 8 παρ. 2 της ανωτέρω ελληνοβελγικής συμβάσεως, εφόσον αυτός δεν είχε πραγματοποιήσει χρόνο ασφαλίσεως στο Βέλγιο άνω των 10 ετών, ώστε να τύχει εφαρμογής το άρθρο 9 της ίδιας συμβάσεως και να συμμετάσχει και το ΙΚΑ στις παροχές αναπηρίας. Εξ άλλου, κατά την ίδια απόφαση του Διευθυντή, δεν συνέτρεχαν ούτε οι προϋποθέσεις του Κανονισμού 1408/1971 του Συμβουλίου των Ευρ. Κοινοτήτων, εφόσον, κατά τις διατάξεις του τελευταίου, οι συντάξεις αναπηρίας χορηγούνται αποκλειστικώς από τον φορέα στην νομοθεσία του οποίου υπάγεται η απασχόληση, εξ αιτίας της οποίας προεκλήθη η ασθένεια. Κατά της αποφάσεως αυτής ο αναιρεσειών άσκησε αίτηση θεραπείας με την οποία επικαλέσθηκε επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας του οφειλομένη όχι μόνο στην πνευμονοκονίωση, αλλά και σε άλλες παθήσεις που παρουσιάσθηκαν κατά τη διάρκεια της απασχολήσεώς του στην Ελλάδα. Κατόπιν αυτού ο αναιρεσειών παραπέμφθηκε και πάλι ενώπιον της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής επαγγελματικών νόσων, η οποία με την 364/4-11-1982 γνωμάτευσή της έκρινε ότι: 1) παρουσίαζε πνευμονοκονίωση Μ3 κατά ΒΙΤ μετά χρονίας σπαστικής βρογχίτιδας, ήτοι νόσο επαγγελματική σύμφωνα με τον Κανονισμό του ΙΚΑ, για την οποία κρίθηκε ανατομοφυσιολογικός ανάπηρος σε ποσοστό 50% από 4-11-1977 μέχρι 3-11-1983 (6 έτη), 2) ότι η απασχόλησή του στην Ελλάδα δεν μπορούσε να προκαλέσει ούτε να επιδεινώσει την προερχόμενη από την ανωτέρω επαγγελματική νόσο αναπηρία του, και 3) οι άλλες παθήσεις του (εκφυλιστικές αλλοιώσεις ΣΕ και ελαφρά βαρηκοΐα) είναι άνευ κλινικής σημασίας και δεν προσδίδουν ποσοστό ανατομοφυσιολογικής βλάβης και ασφαλιστικής αναπηρίας. Μετά τη γνωμάτευση αυτή η Τ.Δ.Ε. του Υποκαταστήματος ΙΚΑ Χαλκίδας απέρριψε με την 11/18-1-1983 απόφασή της την αίτηση θεραπείας, κρίνοντας ότι ο αναιρεσειών δεν θεμελιώνει δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας από το ΙΚΑ, ούτε βάσει της ελληνοβελγικής συμβάσεως (άρθρα 8 παρ. 2, 9 και 23), ούτε βάσει του Κανονισμού ΕΟΚ 1408/1971 (άρθρα 60 παρ. 1 εδαφ. β' και 61 παρ. 5) που άρχισε να ισχύει από 1-1-1981, με την αιτιολογία ότι η απασχόλησή του στην Ελλάδα δεν προκάλεσε επιδείνωση της επαγγελματικής νόσου του, αλλά ούτε και του προσδίδει ποσοστό ανατομοφυσιολογικής ή ασφαλιστικής αναπηρίας. Κατά της αποφάσεως αυτής ο αναιρεσειών άσκησε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Χαλκίδας, με την οποία ισχυρίσθηκε, μεταξύ άλλων, ότι δικαιούται συντάξεως αναπηρίας από κοινή νόσο σύμφωνα με τη νομοθεσία του ΙΚΑ, αφού, προσμετρομένου και του χρόνου ασφαλίσεώς του στο Βέλγιο, έχει πραγματοποιήσει περισσότερες από 1500 ημέρες εργασίας, εκ των οποίων 300 κατά την τελευταία 5ετία, και είναι ανίκανος να ασκήσει το αυτό ή παρεμφερές επάγγελμα.

10. Επειδή το διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε με την προσβαλλόμενη απόφασή του την προσφυγή του αναιρεσειόντος με τις εξής ειδικότερες αιτιολογίες : 1) Οτι ο αναιρεσειών δεν θεμελιώνει δικαίωμα συνταξιοδότησεως από το ΙΚΑ λόγω αναπηρίας βάσει της ανωτέρω ελληνοβελγικής συμβάσεως δια προσμετρήσεως του χρόνου ασφαλίσεώς του στο βελγικό ασφαλιστικό φορέα, ούτε από κοινή νόσο, δεδομένου ότι η απασχόλησή του στην Ελλάδα δεν προκάλεσε σε αυτόν πάθηση ή βλάβη προσδίδουσα ποσοστόν αναπηρίας, ούτε από επαγγελματική νόσο, δεδομένου ότι δεν προσεβλήθη από τοιαύτη νόσο συνεπεία της απασχολήσεώς του στην Ελλάδα, ούτε, τέλος, βάσει των ευνοϊκότερων διατάξεων του

άρθρου 9 της εν λόγω διμερούς συμβάσεως, διότι αυτές προϋποθέτουν, το μεν απασχόληση ως μεταλλευτή τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο Βέλγιο, το δε πραγματοποίηση άνω των 10 ετών ασφαλίσεως στο Βέλγιο σε μεταλλευτική εργασία, σύμφωνα με τη βελγική νομοθεσία, προϋπόθεση που δεν συντρέχει στην προκειμένη περίπτωση όπως και ο αιτών συνομολογεί. Εξ άλλου, κατά το δικαστήριο της ουσίας, ούτε οι διατάξεις του άρθρου 23 παρ. 2 της εν λόγω συμβάσεως μπορούν να εφαρμοσθούν, δεδομένου ότι ο αναιρεσείων δεν άσκησε στην Ελλάδα, κατά τη γνωμάτευση της υγειονομικής επιτροπής απασχόληση δυναμένη να προκαλέσει ή επιδεινώσει την επαγγελματική νόσο της πνευμονοκονιώσεως. 2) ότι ο αναιρεσείων νομίμως κατ' αρχήν επικαλείται τις διατάξεις του Κανονισμού 1408/1971, οι οποίες είναι ευνοϊκότερες από εκείνες της συμβάσεως, πλην δεν συντρέχουν εν προκειμένω, ούτε οι προϋποθέσεις του άρθρου 60 παρ. 1 εδάφιο β', βάσει των οποίων το ΙΚΑ θα ανελάμβανε μέρος των παροχών λόγω επιδεινώσεως της επαγγελματικής νόσου, αφού ο αιτών δεν άσκησε στην Ελλάδα απασχόληση δυναμένη να προκαλέσει ή επιδεινώσει την πνευμονοκονίωση, ούτε οι προϋποθέσεις της διατάξεως του άρθρου 61 παρ. 5 του Κανονισμού, διότι κατ' αυτές δεν είναι δυνατή η συνεκτίμηση επαγγελματικής ασθένειας που επήλθε σε μία κοινοτική χώρα και κοινής νόσου που επήλθε στην Ελλάδα, ενώ, εξ άλλου, η απασχόληση του αναιρεσείοντος στην Ελλάδα δεν υπήρξε νοσογόνος ώστε να στοιχειοθετεί την προέχουσα αιτία της αναπηρίας του. 3) ότι ο αναιρεσείων δεν δύναται να τύχει παροχών αναπηρίας βάσει της νομοθεσίας του ΙΚΑ, διότι δεν διέκοψε την εργασία του συνεπεία αναπηρίας που επήλθε λόγω της απασχολήσεώς του στην Ελλάδα, αλλά λόγω της προϋπάρχουσας αναπηρίας του από επαγγελματική νόσο που επήλθε στο Βέλγιο, το δε ΙΚΑ δεν δύναται να αναλάβει το βάρος των παροχών της αναπηρίας αυτής.

11. Επειδή, υπό τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε ότι συντρέχουν το δικαστήριο της ουσίας, από καμία διάταξη της παρατεθείσης ελληνο-βελγικής συμβάσεως κοινωνικής ασφαλείας δεν υποχρεούται το ΙΚΑ να χορηγήσει στον αναιρεσείοντα παροχές αναπηρίας, δια συνυπολογισμού και του χρόνου ασφαλίσεως στο Βέλγιο, προεχόντως διότι αυτές δεν προβλέπουν τη συνεκτίμηση επαγγελματικής νόσου που επήλθε στο Βέλγιο με κοινή νόσο που εμφανίζεται στην Ελλάδα, όταν ουδέν ποσοστόν αναπηρίας προσδίδεται από την τελευταία αυτή. Άλλο είναι το ζήτημα, αν ο αναιρεσείων δικαιούται παροχών αναπηρίας από το Βελγικό ασφαλιστικό φορέα βάσει του άρθρου 23 παρ. 2 εδάφιο α' της συμβάσεως λόγω επιδεινώσεως της προϋπάρχουσας επαγγελματικής νόσου του ενόψει του ότι η απασχόληση του στην Ελλάδα δεν μπορούσε, σύμφωνα με τη δεσμευτική προς τούτο γνωμάτευση της υγειονομικής επιτροπής, να προκαλέσει ή επιδεινώσει την νόσο αυτή. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, θα υποχρεούτο το ΙΚΑ, σύμφωνα με το άρθρο 22 της συμβάσεως να παραπέμψει την αίτηση του αιτούντος στο βελγικό φορέα από τον οποίο αυτός ελάμβανε παροχές, εφόσον η αίτηση αυτή είχε κατατεθεί εντός των προθεσμιών που προβλέπει η διέπουσα τον φορέα αυτόν νομοθεσία. Ορθώς, κατά συνέπεια, αν και με διαφορετική εν μέρει αιτιολογία το διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή του αιτούντος κατά το μέρος που αφορούσε τη συνταξιοδότησή του από το ΙΚΑ βάσει της ανωτέρω διμερούς συμβάσεως. Περαιτέρω, όσον αφορά στην εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού 1408/1971 της Ε.Ο.Κ., ορθώς έκρινε το δικάσαν δικαστήριο ότι το άρθρο 60 παρ. 1 του ανωτέρω Κανονισμού δεν είναι εφαρμοστέο από το ΙΚΑ, εφόσον ο αναιρεσείων δεν άσκησε στην Ελλάδα απασχόληση δυναμένη να προκαλέσει ή επιδεινώσει την προϋπάρχουσα επαγγελματική νόσο του, για την οποία μόνο από το βελγικό φορέα, στον οποίο υπήγετο, μπορούσε να ζητήσει παροχές λόγω τυχόν επιδεινώσεως της νόσου αυτής. Τέλος, ως προς την εφαρμογή του προπαρατεθέντος άρθρου 61 παρ. 5 του ιδίου Κανονισμού, περί λήψεως ή μη υπόψη από το ΙΚΑ της επελθούσης στο Βέλγιο επαγγελματικής νόσου του αιτούντος, για τον καθορισμό της αναπηρίας του κατά τη νομοθεσία του ΙΚΑ, έσφαλε το δικαστήριο της ουσίας δεχόμενο ότι δεν είναι δυνατή η συνεκτίμηση επαγγελματικής νόσου που επήλθε σε μία κοινοτική Χώρα με κοινή νόσο που εμφανίζεται στην Ελλάδα, εφόσον η ανωτέρω διάταξη του Κανονισμού δεν κάνει καμμία διάκριση ως προς τη συνεκτίμηση επελθούσης σε μία Κοινοτική Χώρα επαγγελματικής νόσου με νόσο κοινή ή επαγγελματική, η οποία επήλθε σε άλλη Κοινοτική Χώρα, στην οποία ο ασφαλισμένος διέκοψε την εργασία του. Η στηριζόμενη δε στην ανωτέρω εσφαλμένη ερμηνεία της διατάξεως αυτής περαιτέρω κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου, κατά την οποία ο αναιρεσείων δεν είναι ανάπηρος κατά τη νομοθεσία του ΙΚΑ,

αφού η απασχόλησή του στην Ελλάδα δεν υπήρξε νοσογόνος και η προϋπάρχουσα επαγγελματική νόσος του δεν επιδεινώθηκε, αιτιολογείται πλημμελώς, διότι, κατά τα εκτεθέντα στην όγδοη σκέψη, ανάπηρος θεωρείται και εκείνος ο οποίος εισήλθε στην ασφάλιση του ΙΚΑ σε κατάσταση αναπηρίας και εργάσθηκε με αυτήν, αλλά με την πάροδο του χρόνου, σε συνδυασμό με τη μεταβολή των συνθηκών στην αγορά εργασίας καθίσταται ανίκανος να κερδίζει τα κατά νόμον ποσά, αν και δεν επιδεινώθηκε η προϋπάρχουσα πάθησή του ούτε εμφανίσθηκαν νέες παθήσεις.

Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αναιρετέα, διότι απέκλεισε εκ προοιμίου τη λήψη υπόψη της προϋπάρχουσας νόσου του αιτούντος, με την οποία εισήλθε στην ασφάλιση του ΙΚΑ, και δεν προέβη, όπως έπρεπε, σε περαιτέρω κρίση για τον καθορισμό της ασφαλιστικής αναπηρίας του, σύμφωνα με την εκτεθείσα έννοια των διατάξεων της νομοθεσίας του ΙΚΑ.

Κατά τη γνώμη, όμως του Συμβούλου Φ. Κατζούρου, η διάταξη του άρθρου 61 παρ. 5 του Κανονισμού 1408/1971 δεν είναι εφαρμοστέα στην προκειμένη περίπτωση, προεχόντως διότι η εργασία του αιτούντος στο Βέλγιο και η επελευθερωθείσα εκεί επαγγελματική νόσος αυτού είναι γεγονότα προϋπάρχοντα της εντάξεως της Ελλάδος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, για τη ρύθμιση των οποίων δεν παρεσχέθη εξουσιοδότηση από τη Συνθήκη περί Ιδρύσεως της Ε.Ο.Κ. προς το Συμβούλιο Υπουργών που εξέδωσε τον εν λόγω Κανονισμό. Εξ άλλου, κατά την ίδια γνώμη, η υπό την ανωτέρω έννοια της νομοθεσίας του ΙΚΑ αναπηρία δεν περιλαμβάνει και την περίπτωση προσώπου που εισέρχεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ με προϋπάρχουσα επαγγελματική νόσο, όπως ο αιτών, η οποία προϋποθέτει άσκηση άλλης επαγγελματικής δραστηριότητας υπαγομένης στην ασφάλιση του οικείου φορέα.

12. Επειδή, κατά συνέπεια, πρέπει η κρινόμενη αίτηση να γίνει δεκτή για τον εκτεθέντα λόγο, συναγόμενο από το όλο περιεχόμενο του αναιρετηρίου, η προσβαλλόμενη απόφαση να αναιρεθεί και η υπόθεση να παραπεμφθεί στο ίδιο δικαστήριο της ουσίας για νέα, νόμιμη, κρίση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Ιδιαίτερα σημαντική η κρίση της ως άνω απόφασης ότι για την εκτίμηση της αναπηρίας, σύμφωνα με τη νομοθεσία του ΙΚΑ, λαμβάνεται υπόψη, κατ' εφαρμογή του Καν. Ε.Ο.Κ. 1408/71, η προϋπάρχουσα νόσος που έχει συμβεί στο Βέλγιο ως αν είχε συμβεί στην Ελλάδα. Η εξομοίωση αυτή πραγματικού περιστατικού που συνέβη σε άλλο κράτος μέλος με ανάλογο πραγματικό περιστατικό στην Ελλάδα, επιβάλλεται από τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας και της ίσης μεταχείρισης (άρθρα 48 και 51 Συνθ.Ε.Ε. και 3 Καν. Ε.Ο.Κ. 1408/71), ώστε να μη δημιουργούνται έμμεσες διακρίσεις εις βάρος των διακινούμενων εργαζομένων, δεδομένου ότι αυτοί, κυρίως, σε περίπτωση ασθένειας επιστρέφουν στην χώρα καταγωγής τους. Σχετικά Βλ. ΔΕΚ Υποθ. ΠΑΡΑΣΧΗ, Συλλογή 1991, σελ. 4501, Υποθ. Roviello, Συλλογή 1988, σελ. 2805.

Σχετικά με τη διατήρηση σε ισχύ των ευνοϊκότερων από τον Καν. Ε.Ο.Κ 1408/71 διατάξεων προγενεστέρων διμερών συμβάσεων κοινωνικής ασφάλισης βλ. Υποθ. RONFELDT C-227/89, Συλλογή 1991, σελ. 336, ΣτΕ 2397/92 (Ολομ.), Ε.Δ.Κ.Α 1992, σελ. 772.

Σχετικά με την ελληνοβελγική σύμβαση βλ. ΣτΕ 965/76 (Ολομ.), Ε.Δ.Κ.Α 1976, σελ. 698.